

Kajaanin Seudun Luonto ry

Vienankatu 7

87100 KAJAANI

Pohjois-Suomen Hallinto-oikeus

PL 189

90101 OULU

VALITUS KAJAANIN KAUPUNGINVALTUUSTON PÄÄTÖKSESTÄ 21.3.2016 §16: PIIPARINMÄEN
TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

Vaadimme kaupunginvaltuuston ko. päätöksen kumoamista ja Piiparinmäen osayleiskaavan palauttamista uuteen valmisteluun.

Perustelut:

Kainuun luonnonsuojelupiiri on valittanut Ympäristöministeriöön 21.1.2016 Kainuun tuulimaakuntakaavasta, jonka osa Piiparinmäen kaava-alue on. Katsomme, että osayleiskaavaa ei voi vahvistaa ennen kuin tuulimaakuntakaava on saanut lainvoiman. Tämän on todennut viranomaisneuvottelussa 1.3.2016 myös Kainuun ELY –keskus, jonka mukaan erityisesti sutta koskevat selvitykset tulisi laatia maakuntakaava tasolla ja Piiparinmäen osayleiskaava jättää odottamaan näiden selvitysten valmistumista. Selvitykset suden pesinnästä ovat edelleenkin puutteelliset ja osayleiskaava on siten hyväksytty puutteellisin vaikutustenarvioinnein. Kajaanin kaupunginvaltuusto ratkaisi asian perustuen LUKE: n 16.4.2015 antamaan lausuntoon, jonka mukaan alueella ei silloin ollut todennettuja suden pesäpaikkoja ja jätti näin ollen huomioimatta Kainuun ELY-keskuksen vaatimuksen lisääntymispaikkojen tarkemmasta selvittämisestä. LUKE:n arvio on osoittautunut puutteelliseksi, koska tieto todennetuista pesäpaikoista perustuu vain yhden pannoitetun lauman seurantatietoon. 1.3. 2016 pidetyn viranomaisneuvottelun muistion mukaan alueella on kuitenkin ollut myös lisääntyviä pesiviä laumoja, myös 2015, joiden pesäpaikkoja ei ole selvitetty. Selvitetty ei ole myöskään näiden laumojen osalta lajin lisääntymisen kannalta tärkeiden alueiden sijaintia, jotka kaavaratkaisussa tulisi ottaa huomioon.

Kuten Kainuun luonnonsuojelupiiri em. valituksessaan totesi, ympäristöselvitykset erityisesti nisäkäslajiston osalta ovat puutteelliset sekä maakuntakaava- alueella yleisesti että erityisesti Piiparinmäen tuulivoimapuiston alueella. Vuonna 2013 RKTL: n pantasusien seurantaan perustuvien havaintojen mukaan Piiparinmäen kaava-alueen todettiin olevan susille tärkeää aluetta, reviirin ydinalue, jolla sijaitsevat suden pesät, siirtopesät ja päivälepopaikat eri puolilla reviiriä. RKTL on todennut Piiparinmäen osayleiskaava-hankkeen YVA-selostuksesta antamassaan lausunnossa, että Piiparinmäen-Lammaslammin kankaan hankealueelle sijoittuu tutkimusten mukaan yksi Ylä-Savon

susikannan yksi keskeisimmistä elin- ja lisääntymisalueista. Viimeisimmässä uhanalaisluokituksessa v. 2010 susi on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Kuitenkin suden pesinnän selvittäminen Piiparinmäen kaava-alueella on edelleenkin puutteellinen. Viittaamme tässä yhteydessä KHO: n 3.4.2001 antamaan päätökseen Laakajärvi- Kivijärvi – Iso-Soppi -osayleiskaavan palauttamisesta uuteen valmisteluun liito-orava –selvitysten puutteellisuuden takia (KHO 3.4.2001, taltio 680, Dno 871/1/99). Kuten liito-orava myös susi kuuluu EU : n luontodirektiivin liitteen IV a lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty.

Myös metsäpeuran ja linnuston osalta olisi tehtävä lisäselvityksiä tuulivoimarakentamisen vaikutuksista niiden elinalueeseen. Piiparinmäen kaava-alueen läheisyydessä on todettu mm. maakotkan pesintä.

Kainuun metsäpeurakannan taantumisuhan vuoksi uusien osapopulaatioiden syntymistä pidetään tärkeänä ja sen vuoksi Suomessa on vastikään käynnistetty hanke metsäpeuran palautusistutusten toteuttamiseksi sopivalle alueelle. Pyhännän seudun erillisesiintymä Suomenselän populaation luonnostaan syntyneenä laajenuksena on lajin suojelun kannalta tärkeä. RKTL:n tekemän elinympäristökartoituksen perusteella potentiaalisia metsäpeuran talvehtimisalueita on mm. Vaalan alueella, mistä voisi ajan myötä syntyä yhteys Kainuun populaatioon. Toistaiseksi pienen yksilömääränsä vuoksi Pyhännän seudun erillisesiintymä on herkkä elinympäristössä tapahtuville kielteisille muutoksille. Tuulivoiman tuotantoalueen laajamittainen perustaminen muodostaa uhan uuden peurapopulaation syntymiselle, minkä RKTL on todennut Metsälamminkankaan tuulivoimahankkeen YVA-selostuksesta 3.11.2014 antamassaan lausunnossa. Tämä näkökulma puoltaa erityisen varovaisuuden noudattamista myös Piiparinmäen alueelle suunniteltavien hankkeiden suhteen. Tutkimusaineistoa metsäpeuran vasomisesta alueella ei ole, joten siksikin uudet selvitykset ovat tarpeellisia ennen kaavojen hyväksymistä.

Kainuun Ely-keskuksen Piiparinmäen kaavaluonnoksesta 17.8.2015 antaman lausunnon mukaan aluekokonaisuus, joka ulottuu eteläiseltä rajaltaan Vieremän kunnan pohjoisrajalta pohjoiseen Vaalan kunnan etelärajalle on myös erittäin keskeinen suurpetojen elinympäristö. Tällä alueella on RKTL:n seurantatieojen mukaan vv. 2005-2014 ollut pysyvästi useiden susilaumojen reviirit. Samalla alueella esiintyy myös uhanalaisuusluokitukseltaan äärimmäisen uhanalainen ahma, joka niinikään lisääntyy alueella ja tarvitsee lajikohtaista suojelua. Piiparinmäen kaava-alue on tärkeä osa tätä laajempaa erämaista kokonaisuutta, joka toimii uhanalaisen nisäkäslajiston lisääntymis- ja leviämisyöhykkeenä. Tälle alueelle suunniteltu tuulivoimarakentaminen pirstoo aluetta, heikentää sen erämaista luonnetta ja heikentää siten uhanalaisen eläinlajiston menestymismahdollisuuksia. Alueella olisikin tehtävä kattavat lajistonselvitykset sekä myös selvitykset tuulivoimarakentamisen vaikutuksista alueen virkistyskäyttöön ennen kaavojen hyväksymistä. Nämä selvitykset tulisi myös tehdä osana Kainuun tuulimaakuntakaavan uudelleentalmistelua, kuten Kainuun Luonnonsuojelupiiri on valituksessaan YM:lle esittänyt. Osayleiskaavojen hyväksyminen on siten tehtävä vasta maakuntakaavan vahvistamisen jälkeen ja siihen perustuen.

Kajaanin Seudun Luonto ry:n mielestä Kajaanin kaupunginvaltuuston hyväksymä Piiparinmäen tuulivoimapuiston osayleiskaava on maankäyttö- ja rakennuslain ja -asetuksen vastainen, koska selvitykset erityisesti suden pesinnän osalta ovat puutteelliset. Näin ollen ei voida myöskään arvioida luotettavasti sitä, onko kaava luonnonsuojelulain mukainen, koska suden pesäpaikkatiedot ovat puutteelliset. Kaavan vaikutuksista ei näin ollen ole luotettavaa arvioita.

Kaava-alueelta on olemassa seurantatietoa suden esiintymisestä, mikä perustuu yhteen pannoitettuun laumaan. Luotettavan vaikutusten arvioinnin tekemiseksi tieto ei ole riittävää. Kaavan vaikutuksia ei ole voitu arvioida luotettavalla tarkkuudella. Luontoarvot tulee lain mukaan turvata kaavaratkaisussa ja ratkaisun vaikutukset tulee olla selvillä. Tämä kaava-alue on osa suden esiintymisen ja lisääntymisen kannalta tärkeää kokonaisuutta, minkä RKTL/LuKe on tuonut esille hankkeen YVA- ja kaavamenettelyihin antamissaan lausunnoissa. Alueella on suden reviirialue, joka on viranomaisneuvottelun muistion mukaan ollut myös pannoittamattomien susien käytössä ja susi on lisääntynyt alueella myös 2015.

Kajaanin seudun Luonto ry:n näkemys on, että suden esiintymisen ja lisääntymisen kannalta keskeinen reviirialue tulee ottaa huomioon kaavaratkaisussa. Yhdistys toteaa, että samalle aluekokonaisuudelle, jolla on todettu suden reviirialueet, ollaan suunnittelemassa muitakin tuulivoimalueta mm. Piiparinmäen Pyhännän kunnan puoleinen osa-alue, Murtomäen tuulivoimahanke, Piiparinmäen läheisyyteen sijoittuva Kokkosuon tuulivoimahanke ja lisäksi Iso-Pajusuon turvetuotantoalue, jonka rakentaminen alkanee lähiaikoina. Näillä hankkeilla on suden esiintymisen kannalta yhteisvaikutuksia, jotka saattavat toteutuessaan estää suden lisääntymisen alueella. Huomautamme, että tuulivoimahankkeiden vaikutuksista suden esiintymisen ja lisääntymisen kannalta ei ole tutkimustietoa. Näin ollen mittavasti erämaista ja asumattomaa aluetta muuttavissa maankäyttöhankkeissa, mukaan lukien yhteisvaikutukset, tulee noudattaa myös varovaisuusperiaatetta.

Kajaanin Seudun Luonto ry muistuttaa, että kaikkia LSL 49.1 §:n soveltamisalaan kuuluvia alueita koskee hävittämis- ja heikentämiskielto (Tolvanen 1998). Kiellon mukaisella häviämällä tarkoitetaan sellaisia alueen muutoksia, joiden vuoksi se menettää merkityksensä siellä esiintyvän lajin esiintymispaikkana. Kiellettyä hävittämistä ovat näin sekä toimenpiteet, joiden seurauksena laji häviää alueelta että toimenpiteet, jotka muuttavat alueen ekologisia olosuhteita niin, että lajin elinolosuhteet pitkällä aikavälillä katoavat. Heikentyminen puolestaan tarkoittaa alueen muutoksia, jotka eivät suoranaisesti hävitä lajin elinolosuhteita, mutta heikentävät näitä. Heikentymistä – kuten ei myöskään häviämistä – siis arvioida suhteessa alueen luonnonarvoihin, vaan suhteessa siellä esiintyvän lajin elinolosuhteisiin. Tällaisia muutoksia voivat aiheuttaa joko mekaaniset toimenpiteet, kuten metsänhakuu, rakentaminen tai maa-ainesten ottaminen tai esimerkiksi kemialliset vaikutukset ja immissiot. Olennaista on se, mitkä ovat toiminnan seuraukset lajin esiintymiselle alueella.

On myös huomattava, että hävittämis- ja heikentämiskielto ei koske pelkästään lisääntymis- ja levähdyspaikkaan kuuluvalla alueella toteutettuja toimenpiteitä, vaan ulottuu myös alueen ulkopuolella toteutettuihin toimenpiteisiin. Näin kiellettyä on ryhtyä lajin esiintymisen vaarantaviin toimenpiteisiin myös lisääntymis- ja levähdyspaikan ulkopuolella.

Myöskään hävittämis- ja heikentämiskieltoon ei sisälly harkintamahdollisuutta, vaan LSL yksiselitteisesti kieltää kaikki toimenpiteet, joiden seurauksena olisi liitteen IV a lajien lisääntymis- tai levähdyspaikkojen häviäminen tai heikentyminen. Tällaisen toimenpiteen suorittaminen on mahdollista vain, jos sille myönnetään poikkeamislupa.

Susi hakeutuu LuKen mukaan erityisesti lisääntymisaikana rauhallisille ja asumattomille alueille, jollainen kyseessä oleva kaava-alue on. Maankäyttöratkaisussa tulee turvata, että myös jatkossa alue on soveltuva suden lisääntymiselle.

Kajaanin Seudun Luonto ry:n mielestä tällä alueella korostuvat niin merkittävät erämaista luontoa ja eläinlajistoa koskevat luontoarvot, että alueelle suunnitellusta mittavasta tuulivoimainfran rakentamisesta tulee luopua ja keskittää häiriötä aiheuttava toiminta luontoarvoiltaan vähemmän arvokkaille alueille. Tämä voidaan parhaiten toteuttaa maakuntakaavoituksen yhteydessä.

Edellä mainituilla perusteilla vaadimme kaupunginvaltuuston ko. päätöksen kumoamista ja Piiparinmäen osayleiskaavan palauttamista uuteen valmisteluun.

Kajaanin Seudun Luonto ry

Jukka Peltonen

varapuheenjohtaja

Hannu Putkonen

sihteeri

Lähde: Tolvanen, Jukka: Lausunto LSL 49.1 §:n soveltamisesta MAL:n mukaisessa lupaharkinnassa – erityisesti Konikallion liito-oravaesiintymän näkökulmasta